

**T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES**

ESAS NO : 2020/620
KARAR NO : 2021/109
KARAR TR : 01/03/2021

ÖZET: Davalı idarenin kamula tırma kararından sonra eylemsiz kalmasından ibaret hukuki müdahalesine ili kin olarak açılan davanın DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacılar : A.T. vd.
Vekilleri : Av. B.K.
Davalı : Altında Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. M.A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle; Davacı müvekkillerinin maliki ve hissedarı oldu u Ankara li Altında İçesi Sakarya Mahallesi (Akba Mahallesi) 2217 ada 6 parseldeki ta ınmazın, Altında Belediyesi Encümeninin 25/06/2014 tarihli ve 562 sayılı kararı ile kamula tırılmasına karar verilmi olmasına kar ılıklı, kamula tırma bedeli ödenmeksizin, projenin bütünüünün açık in aat alanı haline getirildi i, davalı idare ile anla nlarla ve davalı idare tarafından kamula tırma bedel tespiti ve tescil davası açılıp da bedeli ödenen ta ınmazların üzerindeki evlerin tamamının yıkıldı ı, yolların ve telefon, elektrik, su hatlarının kesildi i ve bu ekilde davacı müvekkillerin ta ınmazdan istifade imkanlarının kalmadı ını ve bu ekilde ta ınmaza davalı idare tarafından kamula tırılmaksızın fiilen el atıldı ını ileri sürerek; davacı müvekkillerin maliki ve hissedarı oldu u i bu ta ınmaz ve üzerindeki bina ve mü temilat bedeline ili kin fazlaya ili kin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydı ile imdilik toplam 2.200 TL tazminatın tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmı tır.

Davalı Belediye vekili, dava konusu ta ınmaza idarenin fiili el atmasının söz konusu olmadı ını, davacıların ta ınmazı diledikleri ekilde kullanmaya devam ettiklerini, idarece kamula tırma kararı alınmasına ra men vazgeçildi ini ve tapuya herhangi bir erh dü ülmedi ini, bu sebeplerle uyu mazlı ın idari yargı yerinde görülmesi gerekti ini ileri sürerek, yargı yolu itirazında bulunmu tur.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

3. **Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesi E.2019/268 sayılı dosyada** 03/03/2020 tarihli duru mada "*Davanın fiili el atmaya dayalı açıldı ı anla ılmakla yargı yolu itirazının reddine*" karar vermi tir.

4. Davalı Belediye vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması istemiyle ba vuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Danı tay Ba savcılı ına gönderilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına İli kin Danı tay Ba savcılı ı Talebi

5. Danı tay Ba savcısı, davalı idarece yürütölen faaliyetler nedeniyle u ranıldı ı belirtilen zararlardan kaynaklanan ve tazminat talebiyle açılan davada idari yargı yerinin görevli oldu u görü üyle, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyu mazlık Mahkemesine göndermi tir. Olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına İli kin talebin ilgili kısmı u ekildedir:

"...Anayasa'nun 125. maddesinin 1. fıkrasında; idarenin her türlü eylem ve i lemlerine kar ı yargı yolunun açık oldu u, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü oldu u hükme ba lanmı tir.

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde de idarenin eylem ve i lemlerinden dolayı hakları muhtel olan ki iler tarafından tam yargı davası açılabilce i düzenlenmi tir.

Dosyanın incelenmesinden, davacıların payda ı oldu u 2217 ada. 6 parsel sayılı ta ınmazın Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde kaldı ı, alana İli kin koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planının bulunmadı ı, Bakanlar Kurulunun 22/06/2015 günlü, 2015/7872 sayılı kararı ile belirlenen Ulus Tarihi Kent Merkezi Yenileme alanı sınırı dı ında kalan alana yönelik Ankara II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27/07/2015 tarih ve 1484 sayılı kararı ile belirlenen Ankara II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 12/07/2018 günlü, 3350 sayılı kararı ile 1 yıl uzatılmasına karar verilen Geçİ Dönemi Koruma Esasları ve Kullanma artlarının geçerli oldu u, Altında Belediye Encümeninin 25/06/2014 günlü 562 sayılı kararı ile parselin bulundu u alanın Cumhuriyet dönemimizin 1. TBMM Milletvekillerinin ve Cumhuriyetimizin kurulu ında önemli rol oynayan ki ilerın ya adı ı bölge olması itibariyle bölgede yer alan arsaların ve üzerindeki yapıların kamula tırması ve restore edilmesi gerekti inden bahisle aralarında uyu mazlı a konu parselin de yer aldı ı ta ınmazların kamula tırılmasına karar verildi i, kamula tırma kararı kapsamında davacılarla uzla ma sa lanamadı ı, Ankara 15. Asliye Hukuk Mahkemesine açılan kamula tırma bedelinin tespiti ve tescili davasının takip edilmemesi nedeniyle 09/12/2016 gün ve E:2015/512, K:2016/566 sayılı kararlar davanın açılmamı sayılmasına karar verildi i, ta ınmazın çevresindeki evlerin tamamının yıkıldı ı, yolların kullanılamaz hale geldi i, telefon, elektrik, su hatlarının kesildi i, ta ınmazdan yararlanma ve kullanma imkanlarının kalmadı ı dikkate alındı ında, davalı idarece ta ınmaza fiilen el atılmı oldu u İleri sürölerek zararın tazmini istemiyle bakılan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

Uygulama ve ö retide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmı oldukları i lemler, "idari i lem"; temelinde idari bir karar veya i lem olmaksızın veya bir idari sözle meye dayanmaksızın gerçekle tirdikleri her türlü maddi faaliyetleri veya görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de "idari eylem" olarak tanımlanmaktadır.

dareler kural olarak yürüttükleri kamu hizmetiyle nedensellik ba ı kurulabilen zararları tazminle yükümlüdürler. dari eylem ve/veya i lemlerden do an zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gere i tazmin edilmektedir.

Bir ba ka anlatımla, kamu idareleri, yürüttükleri hizmetin i leyi ini sürekli kontrol etmek ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Bu yükümlülü ün tam ve gere i gibi yerine getirilmemi olması nedeniyle do an zararların, hizmeti yürütmekle yükümlü bulunan idare tarafından tazmini gerekmekte olup, bu zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünde, idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Uyu mazlıkta, üzerinde davacılara ait yapı ve mü temilatın yer aldı ı ta inmaza davalı idare tarafından fiilen el atılmamı olmakla birlikte, kentsel sit alanı kapsamında yapılan uygulamalarla bölgede ya am ko ullarının ortadan kalktı ı, çevredeki evlerin tamamının yıkıldı ı, yolların kullanılmaz hale geldi i, telefon, elektrik, su hatlarının kesildi inden bahisle ta inmazdan yararlanma imkanlarının kalmadı ı öne sürülerek zararın tazmini istenildi inden; davanın davalı idarece yürütülen faaliyetler nedeniyle u ranıldı ı belirtilen zararlardan, dolayısıyla idari eylemlerden kaynaklanan tazminat talebiyle açıldı ı sonucuna ula ılmı tır.

Bu durumda, davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin l'inci fıkrasının (b) bendinde yer alan " dari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları," hükmü gere ince idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir"

6. 2247 sayılı Kanun'un 13/3 maddesi gere i dü ünçe yazısı ve ekleri Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı na gönderilmi tir.

C. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı nın Yazılı Dü ünçesi

7. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı yazılı dü ünçesinde, imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda u ranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın idari yargı yerince çözümlenmesi gerekti i yönünde görü bildirmi tir. Görü ün ilgili kısmı öyledir:

(...)Bilindi i gibi, Anayasanın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü bulundu u kurala ba lanmı ; 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 2/1.b maddesi gere ince idari eylem ve i lemlerden dolayı zarara u rayanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmı tır.

Öte yandan, yerle me yerleri ile bu yerlerdeki yapıla maların, plan, fen sa lık ve çevre artlarına uygun te ekkülünü sa lamak amacıyla hazırlanan 3194 sayılı mar Kanunu'nun 8. maddesinde; planların hazırlanmasında ve yürürlü e konulmasında uyulacak temel esaslara yer verilmi tir.

Ayrıca, 11/06/2013 günlü, 28674 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 6487 sayılı Kanunun 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun geçici 6. maddesinin onuncu fıkrasında de i iklik yapan 21. maddesinde, "... Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulamasıyla tasarrufu kısıtlanan ta inmazlar hakkında, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı mar Kanunu'nda öngörülen idari ba vuru ve i lemler tamamlandıktan sonra idari yargıda dava açılabilir. ..." hükmüne yer verilmek suretiyle "hukuki el atma" olarak nitelendirilen, imar planındaki belirleme sebebiyle mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamadan kaynaklanan tazminat davalarının çözümünde idari yargı yerinin görevli oldu u öngörülmü bulunmaktadır. Ancak, 07/09/2016 günlü, 29824 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 6745 sayılı Kanunun 34. maddesiyle, 2942 sayılı Kamula tırma Kanununun geçici 6. maddesinin onuncu fıkrasının üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmı , 6745 sayılı Kanunun 33. maddesiyle 2942 sayılı Kanuna eklenen Ek madde l' in birinci fıkrasında, "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta inmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya

imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta inmazlar ilgili idarelerce kamula tırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel te kil edecek kısıtlılı ı kaldıracak ekilde imar planı de i ikli i yapılır/yaptırılır. Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6'ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanunu'nda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." hükmüne yer verilmi tir. Dolayısıyla, söz konusu davaların çözümünde idari yargı yeri görevli olmaya devam etmektedir.

Olayda, imar planının uygulaması sonucu kamula tırmasız el atma nedeniyle ta inmazın bedelinin ödenmesi gerekti inin iddia edildi i ve davanın konusunun davalı idarece 3194 sayılı Kanun uyarınca kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade ile yapılan imar planlarında yer alan davacıya ait ta inmazın bedelinin tazminine ili kin bulundu u, ta inmaza fiilen el atılmamı oldu u anla ılmı olup, belirtilen duruma göre, imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda u ranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 2/1.b maddesinde yer alan "idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir."

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

8. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü oldu u kurala ba lanmı ; 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin eylem ve i lemlerinden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar olarak tanımlanmı tır.

9. dari i lem ve eylemlerden do an zararların tazmini taleplerinin, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12. ve 13. maddeleri uyarınca, idari Yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan Kanun hükümlerinin gere idir.

B. Yargı Kararları

10. Yargıtay çtihadı Birle tirme Kurulu'nun 11/02/1959 tarihli, E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü öyledir:

" stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almı olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülüniün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve artnamelere ba kasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan birfiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı nda kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur"

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 01/03/2021 tarihli toplantısında, 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı vekilinin anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yöntemine uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde davalı vekilince başvuru bulunması üzerine Danıştay Başkanlığı, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldı, usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşılmakla, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın incelenmesi

12. Raportör-Hâkim Engin SELMOĞLU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başkanlık görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇETİNKAYA ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra görüşüldü:

13. Dava, davacıların taşınmazlarına kamulaştırma bedeli ödenmeksizin, idare tarafından fiilen el atıldığı iddiasıyla ve olumsuz ileri sürülen zararın tazmin edilmesi istemiyle açılmıştır.

14. Dosyanın incelenmesinden, davacıların paydaşı olduğu 2217 ada, 6 parsel sayılı taşınmazın Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde kaldığı, Altında Belediye Encümeninin 25/06/2014 tarihli 562 sayılı kararı ile parselin bulunduğu alanın Cumhuriyet döneminizin 1. TBMM Milletvekillerinin ve Cumhuriyetimizin kuruluunda önemli rol oynayan kişilerin yaşadığı bölge olması itibarıyla bölgede yer alan arsaların ve üzerindeki yapıların kamulaştırılması ve restore edilmesi gerektiğinden bahisle aralarında uyuşmazlık konusu parselin de yer aldığı taşınmazların kamulaştırılmasına karar verildiği, kamulaştırma kararı kapsamında davacılarla uzlaşma sağlanamadığı, taşınmazın çevresindeki evlerin tamamının yıkıldığı, yolların kullanılamaz hale geldiği, telefon, elektrik, su hatlarının kesildiği, taşınmazdan yararlanma ve kullanma imkanlarının kalmadığı dikkate alındığında, davalı idarece taşınmaza fiilen el atılmış olduğu ileri sürülerek zararın tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığı, mahkemece bilirkişi raporlarıyla icra edilen keşif sonrası düzenlenen 18/11/2019 tarihli keşif bilirkişi ve 27/01/2020 tarihli bilirkişi kurulu raporlarında fiilen el atmanın bulunmadığına dair tespitlerde bulunulduğu anlaşılmaktadır.

15. Uygulama ve öngörülmede, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yaptıkları işlemler, "idari işlem"; herhangi bir işlem ya da karara dayanmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, "idari eylem" olarak tanımlanmaktadır.

16. Her ne kadar davacılar vekili dava dilekçesinde, idarenin fiilen el atması bulunduğu ileri sürerek adli yargı yerinde dava açmış ise de, cevap dilekçesi, bilirkişi raporları ve dosya kapsamından uyuşmazlığın davalı idarece verilen kamulaştırma kararından sonra eylemsiz kalmasından ibaret hukuki müdahaleye ilişkin olduğu, kamu gücüne dayanarak, resen ve tek yanlı olarak tesis edilen bir idari işlem bulunduğu anlaşılmaktadır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Danı tay Ba savcısının ba vurusunun kabulü ile Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 03/03/2020 tarihli ve E.2019/268 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekti i sonucuna varılmı tır.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Danı tay Ba savcısı'nın BA VURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 03/03/2020 tarihli ve E.2019/268 sayılı GÖREVL L K KARARININ KALDIRILMASINA,

01/03/2021 tarihinde OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN